

L'occitan qu'es aquò ?

1 / Occitan, gascon, « patois » ?

Tà respóner a ua question de lenga, autant interrogar la linguistica. Los linguistas (a fòrça pauc d'excepcions près) s'acòrdan a díser que l'occitan ei ua lenga polidialectala (o polinomica), qui compta 6 dialectes : gascon, lengadocian, lemosin, auvernhat, provençau e vivaro-aupenc. Que i a dens cada dialecte variacions localas, sense hèr empach a l'inter-compreneson entre diferentas fòrmas d'un dialecte e entre los diferents dialectes. La sua apareishuda remonta a l'entorn deu sègle IX. Que veiram la sua origina, la sua istòria e la sua escritura dens articles a venguer.

E alavetz, lo « patois » ? Aqueth mot estoc creat au torn deu sègle XVII dab un sens pejoratiu entà desvalorizar las lengas de França (autas que lo francés deu poder), dab la volontat de las hèr desapareisher. Que cau notar qu'aqueth concèpte ei ua especificitat francesa, qui estoc emprontada per quauques autes país, sustot vesins : Italia, Soissa, Belgica. Lo monde tròban, dab rason, las lengas polidialectalas remirablas en America deu Sud, en India, o dens d'autes país, mes las desvaloran en « patois » quan se passa ací. Alavetz per la sua dignitat, que l'aperam peu son nom : occitan e se volèm, que podèm precisar : de Gasconha, o enquèra « gascon ».

Entà ne saber mei suu concèpte de « patois » :

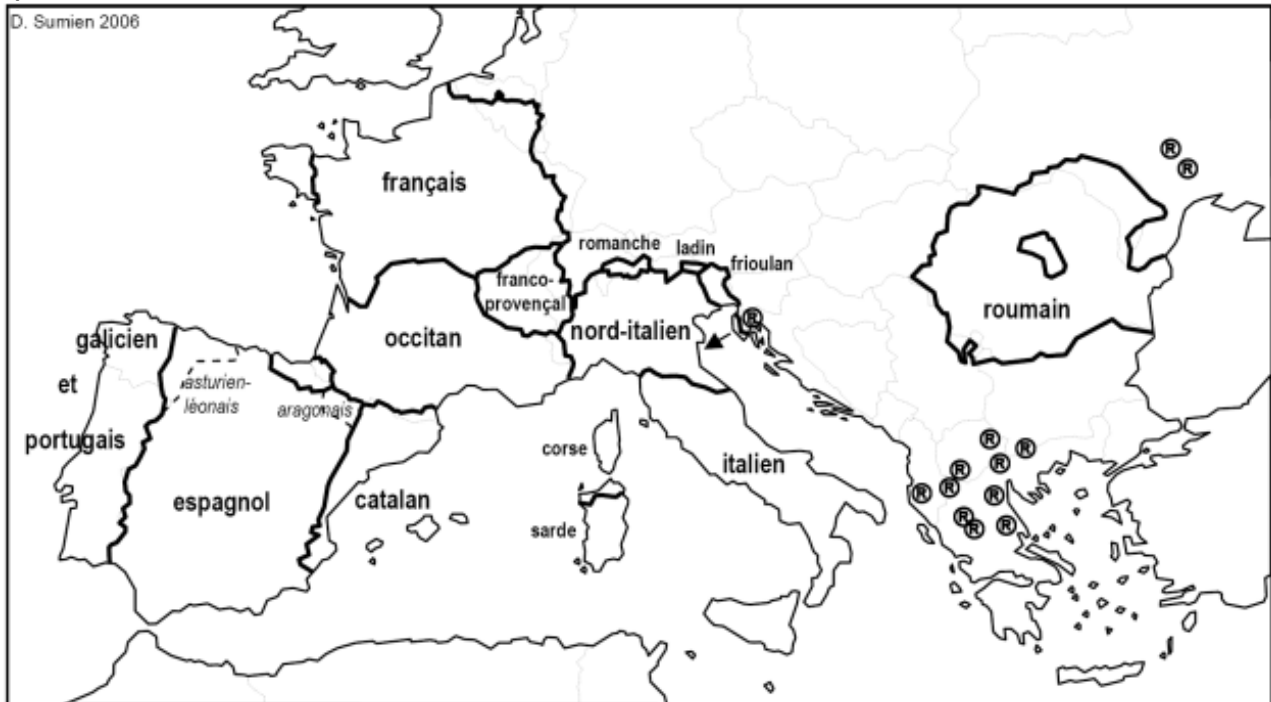
<https://shs.cairn.info/revue-langage-et-societe-2021-HS1-page-255>

Domergue Sumien – revista Linguistica Occitana (Wikipedia)

2 / L'origina de la lenga

L'occitan qu'ei apareishut a comptar deu sègle IX dab ua mutacion deu latin qui s'ei dialectalizat e mesclat dab las lengas presentas suu territòri. Aqueth fenomène se passèt dens la totalitat deus territòris romanizats e que balhèt la familha de las lengas ditas « romanicas » : castelhan, catalan, còrse, francés, italian, portugués, reto-roman, romanés, sarde, francoprovençau e occitan (véser la carta d'illustracion). Aquò explica las semblanças entre aquestas lengas e la facilitat entà nosauts a las compréner e a las apréner.

https://www.univ-montp3.fr/uoh/occitan/une_langue/co/module_L_occitan_une%20langue_7.html

Dens la familha de l'occitan, lo gascon teng las suas particularitats de la preséncia importanta d'un substrat aquitano-euskarian au moment de la romanizacion. Per exemple disèm esquèrra en gascon, quan lo mot basco ei « ezker » e a l'epòca antica, Aush s'aperava « Elimberris ».

A comptar de l'edat mejana, l'occitan qu'ei vengut ua lenga vertadèra, tant entau quotidian, coma entaus escripts sabents e oficiaus. Que cau notar que l'occitan estoc ua de las prumèras lengas romanicas a èster escripta. Mès en aquera epòca, la lenga non a pas enquèra de nom. Per exemple en 1216, Ramon VI de Tolosa l'apèra « nòstra lenga ».

La prumèra referéncia a l'occitan coneguda uèi, qu'ei deu poèta Dante, qui en 1283 a escript « la lingua d'oco » dens « Convivio ». En 1285, que trobam dens lo testament de Lancelot d'Orgement « patriae Occitanae ». En seguir, las referéncias se multiplican : « Patria Occitania, lingua d'oc, Linguae Occitanae »... De véser lo tribalh de recèrca de Josiana Ubaud sus : <http://www.josiane-ubaud.com/linguistique.htm>

Los trobadors, a comptar de la prumèra mitat deu sègle XII, qu'an inventat un estile poetic : la fin'amor (o amor cortés) e an atau hèit conéisher e enténer l'occitan dab lor art

dens Europa tota. L'occitan estoc lenga deu pòble, lenga oficiala e lenga deu poder pendent mei de 3 sègles. L'edicte de Villers-Cotterêt (1539) qui impausèc l'utilizacion deu francés dens los actes oficiaus començec a signar la debuta deu recul de l'usatge de l'occitan. Mès çaquelà, quitament 5 sègles mei tard, la lenga qu'ei tostemps viva.

Entà aprigondir :

https://www.univ-montp3.fr/uoh/occitan/une_langue/co/module_L_occitan_une%20langue_2.html

A seguir...